

VU Research Portal

Een overzicht van twee studiedagen

Bakker, F.C.

published in

Geneeskunde en Sport
1980

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Bakker, F. C. (1980). Een overzicht van twee studiedagen. *Geneeskunde en Sport*, 13, 82-82.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

genees- kunde en sport

dertiende jaargang
nummer 3
juni 1980

orgaan van de vereniging voor sportgeneeskunde
waarin opgenomen mededelingen van de
federatie van bureaus voor medische sportkeuring

tijdschrift voor sportwetenschappen

P. 82

in dit nummer o.a.:

het 50-jarig
jubileum van de
Federatie van Bureaux
voor Medische Sportkeuring

Een overzicht van twee studiedagen

door F. C. Bakker

Drs. F. C. Bakker is verbonden aan de Interfaculteit Lichamelijke Opvoeding, Vakgroep Psychologie, Vrije Universiteit Amsterdam

In de lezingen stonden twee thema's centraal. Het eerste betrof de effecten van amfetamine op het gedrag. Het tweede handelde over het zeer brede gebied van agressie, spelverruwing, spelbederf en verwante verschijnselen in of rond de sport. Beide thema's zijn niet alleen op zichzelf, maar ook in combinatie uitermate actueel, zo niet populair.

Het gerapporteerde onderzoek over de effecten van amfetamine en verwante psychostimulantia blijkt sterk experimenteel psychologisch van aard en is geworteld in bestaande psychologische theorieën (zoals Schachter's 'two-factor' emotietheorie). Hueting concludeert, dat de maximale prestatie zeker niet verhoogd wordt als gevolg van het gebruik van dergelijke middelen. Op grond van de extreme verhoging van het activatieniveau kan op theoretische gronden eerder het tegendeel verwacht worden. Zijn overige conclusies zijn, dat in de subjectief ervaren vermoeidheid enige verschuiving op kan treden en dat stemmingsveranderingen wat heftiger kunnen zijn. Met name wanneer taken onder persie uitgevoerd worden (tijdsdruk, maar ook persie die samenhangt met het belang van het resultaat, met de sociale omgeving waarin de taak uitgevoerd wordt en dergelijke) is een verandering van de in eerste instantie euforische stemming ten gevolge van de amfetamine naar een juist extra onplezierige stemming waarschijnlijk. Gekoppeld aan het 'wakker-makend' effect van de stimulantia en samenhangend met de activatie-verhoging zou enig positief effect op vigilantie-achtige taken (monotone taken, taken waarin maar weinig gebeurt), verwacht kunnen worden.

Frowein onderschrijft deze laatste conclusie. Op basis van zijn onderzoek concludeert hij, dat amfetamine niet zozeer effect heeft op waarnemings- en cognitieve processen, als wel op het zuiver

motorisch gedeelte uit een taak.

Ekkers brengt de koppeling naar het tweede thema tot stand met zijn onderzoek naar de effecten van amfetamine op agressie. Het activatie-verhogend effect van deze middelen en de rol daarvan bij emoties wordt centraal gesteld. Het geschetste model heeft implicaties voor de intensiteit waarmee agressie als reactie op zal treden - een duidelijke parallel met de door Hueting gesignaleerde intensievere stemmingsveranderingen - maar bovendien lijkt ook de instrumentele rol van agressie belangrijker te worden bij een verhoogd activatie-niveau.

Het trekken van conclusies voor de sport-praktijk op basis van experimenten is altijd een hachelijke onderneming - daarin ligt wellicht een frustratie voor de op de praktijk betrokken bezoekers van een dergelijk congres. Gegeven deze relativisering lijken echter in menige sport-situatie, waar toch al sprake is van activatie-verhoging, de besproken middelen eerder overbodig dan gewenst.

Zoals gezegd brengt het referaat van Ekkers de overgang naar het tweede centrale thema van deze dagen: agressie, spelverruwing en wat daarmee samenhangt. Een uitermate breed thema, waar binnen de sportwereld geen tekort aan meningen over bestaat, maar waar nog maar weinig vaststaands over bekend is. Het gepresenteerde onderzoek illustreerde de beginfase waarin men nog veelal verkeert bij de studie van deze problemen, in zoverre dat het merendeel van het onderzoek pogingen betreft tot inventarisatie, afbakening van (onderzoek-) terrein of ontwikkeling van methoden. Niettemin waren een aantal resultaten zeker de moeite waard - en niet alleen voor wetenschappers. Zo belichte Kranenburg een aantal problemen die aan de orde komen, wanneer men uitspraken doet over de frequentie van sportblessures. Zijn onderzoek vormt een aanzet tot het antwoord op de vraag naar de aard, ernst en oorzaak van blessures, waarbij de hoge frequenties bij met name voetbal en hockey vermeldenswaard zijn.

Philipsen maakte aan de hand van krantekoppen een analyse over hoe over

spelbederf in de sport wordt geschreven. Kenmerkend voor de sportverslaggeving is het zeer eigen taalgebruik, afwijkend van de 'gewone' krantentaal. Hij maakte duidelijk dat de wijze waarop over sport geschreven wordt voor een belangrijk deel een afspiegeling is van fundamentele processen in de (top)sport als professionalisering en commercialisering. Phillipsen rapporteerde eveneens over onderzoek, waarin spelonderbrekingen tijdens voetbalwedstrijden werden geïnventariseerd*. Deze analyse leidden onder meer tot het vaststellen van kwalitatief verschillende wedstrijden: open tegenover gesloten, waar een tegenstelling sportief versus hard parallel aan liep. De ontwikkelde methode biedt een scala aan mogelijkheden voor verbindingen met meer experimenteel of sociaal psychologisch onderzoek, maar ook zonder die connecties werden een aantal actuele problemen uit de (voetbal-)sport op een alleszins verhelderende wijze voor het voetlicht gebracht ('zuivere' speeltijd, tijdrekken, overtredingen, scheidsrechtergedrag om er slechts enkele te noemen).

Van der Brug ging in op agressie bij het (voetbal-)publiek. De combinatie van methoden, zowel onderzoek dat meer experimenteel-sociaal psychologisch van aard is, als observatie van voetbalpubliek en inventarisatie van hun meningen, lijkt veelbelovend. Zijn voorlopige resultaten bevestigen enkele van de bestaande (voor-)oordelen over het optreden van agressie bij sportpubliek en de oorzaken ervan, maar leverden ook een aantal daarmee in tegenspraak zijnde conclusies op, waarvan de meest opvallende wellicht is, dat de ontwikkelingen in de wedstrijd niet lijken samen te hangen met het agressief gedrag van de toeschouwers.

Wagenaar tenslotte, laat ons op een didactische wijze zien hoe vruchtbaar de samenwerking tussen het psychologisch onderzoek en de sportbeoefening kan zijn. Hij maakt daarvoor gebruik van gegevens, verzameld op het sportveld, om aan te tonen dat de psychologische bewerking van die gegevens bruikbaar is voor het sportveld.

* zie blz. 81